

ARBEJDSMILJØSEKTIONEN
AALBORG UNIVERSITET

REGLER FOR ARBEJDSMILJØ VED FELTARBEJDE (RAF)

OVERORDNEDE REGLER FOR ARBEJDSMILJØ VED FELTARBEJDE
PÅ AALBORG UNIVERSITET

© Colourbox

Arbejdsmiljøsektionen
AALBORG UNIVERSITET

FEBRUAR 2023, OPDATERET AUGUST 2024

Indholdsfortegnelse

Introduktion.....	1
Ansvar og roller	1
Planlægning af feltarbejdet.....	2
Arbejdsmiljøarbejde ved feltarbejde.....	3
Oplæring, instruktion og tilsyn	3
Velfærdsforanstaltninger	4
Referencer	5

Introduktion

Aalborg Universitets forsknings- og studieaktiviteter gennemføres i et vist omfang som feltarbejde.

Feltarbejde er praktisk arbejde, som er karakteriseret ved at foregå på lokationer eller under forhold, hvor der ikke – eller kun i begrænset omfang – er etableret de nødvendige faciliteter, så forsknings- og studieaktiviteterne kan gennemføres som ønsket. Som konsekvens heraf skal de, der udfører aktiviteterne, typisk selv medbringe nødvendigt udstyr m.v. til formålet.

Eksempel på feltarbejde.
Indsamling af vandlevende organismer.

Feltarbejde foregår typisk på lokationer uden for Aalborg Universitets område enten i Danmark eller i udlandet. Feltarbejde kan dog også foregå på et område, som AAU råder over.

Dette dokument beskriver de overordnede principper, som AAU's institutter skal anvende for at minimere evt. sikkerhedsmæssige risici eller arbejdsmiljømæssige belastninger i forbindelse med feltarbejde.

Dokumentet har status af regler, som er gældende for alle institutter, som udfører feltarbejde. Institutterne forventes selv at udarbejde og vedligeholde lokale regler, som udmønter og supplerer reglerne i dette dokument.

Ansvar og roller

Aalborg Universitets arbejdsmiljøpolitik fastslår, at rektor har det overordnede ansvar for arbejdsmiljøet på AAU, men at ledere på alle niveauer har ansvaret for arbejdsmiljøet inden for eget ansvarsområde.

Ansvar for arbejdsmiljø og sikkerhed ved feltarbejde påhviler således institutlederen. Institutlederen kan udpege en ansvarlig for hvert feltarbejde. Denne skal i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen varetage de konkrete opgaver med at sikre et forsvarligt arbejdsmiljø ved arbejdet.

Planlægning af feltarbejdet

Instituttlederen eller den ansvarlige for feltarbejdet skal sørge for, at der ved **hvert feltarbejde** vurderes, hvorvidt feltarbejdet eller dele af feltarbejdet kan udgøre en fare for sikkerhed eller sundhed, og sørge for at disse farer imødegås effektivt. Dette gælder uanset, om feltarbejdet udføres af AAU-ansatte eller af ikke-AAU-ansatte, f.eks. studerende.

Om nødvendigt skal der gennemføres en egentlig **risikovurdering** af relevante elementer i feltarbejdet eller af feltarbejdet som helhed. Vær i denne forbindelse opmærksom på, om feltarbejdets karakter tilsiger, at det ikke kan gennemføres som alene-arbejde.

Alle deltagere skal gøres bekendt med, hvilket **særligt arbejdstøj** og hvilke **personlige værnemidler** de forventes selv at medbringe ved feltarbejdet. Instituttet skal stille særligt arbejdstøj og personlige værnemidler for AAU-ansatte, der deltager i feltarbejdet, men er som udgangspunkt ikke forpligtet til dette i forhold til deltagende ikke-AAU-ansatte.

Herudover skal der afhængigt af feltarbejdets karakter og lokation tages stilling til følgende:

- **Forsikring for deltagerne**

Afklar deltagernes behov for rejseforsikring samt deres personlige forsikringsforhold med hensyn til ansvars- og ulykkesforsikring. En afklaring er særligt vigtig for deltagende ikke-AAU-ansatte, f.eks. gæsteforskere og studerende, idet AAU-ansatte **normalt** er omfattet af universitetets lovpligtige arbejdsskadeforsikring.

Undersøg i denne forbindelse, om deltagende studerende vil være omfattet af universitetets kollektive ulykkesforsikring for studerende i laboratorier, se i øvrigt **Referencer**.

- **Vaccination af deltagerne**

Afklar deltagernes individuelle behov for vaccination. Dette kan være relevant, når feltarbejdet indebærer udsættelse for smittefarlige biologiske agenser, f.eks. fra urensset spildevand. Vær desuden opmærksom på vaccinationskrav eller -anbefalinger ved rejser i udlandet.

- **Transport af farligt gods**

Afklar behovet for transport af farligt gods til og fra lokationen, hvor feltarbejdet foregår. Farligt gods kan f.eks. være farlige stoffer og materialer eller trykbærende udstyr. Kravene til transporten afhænger af transportformen (hhv. luft-, sø- eller landevejstransport). Arbejdsmiljøsektionen kan formidle en kontakt til den sikkerhedsrådgiver, som universitetet aktuelt anvender.

- **Beredskab og nødkommunikation**

Afklar behovet for beredskabsforanstaltninger i forbindelse med feltarbejdet f.eks. via førnævnte risikovurdering. Dette kan f.eks. dreje sig om ildslukningsmateriel, førstehjælpsudstyr og forbindsstoffer.

Afklar desuden deltagernes mulighed for at tilkalde hjælp i nødsituationer. Undersøg i denne forbindelse, om der er mobiltelefondekning, hvor feltarbejdet foregår. I områder uden mobildækning kan det være nødvendigt at etablere anden kommunikationsmulighed, f.eks. en radioforbindelse.

Arbejdsmiljøarbejde ved feltarbejde

Der er i arbejdsmiljølovgivningen ikke længere krav om at etablere særskilt arbejdsmiljøorganisation på 'udearbejdssteder', medmindre der er tale om bygge- og anlægsarbejde af et vist omfang og en vis varighed. Feltarbejde på AAU har imidlertid sjældent karakter af bygge- og anlægsarbejde.

Ikke desto mindre skal samarbejdet om arbejdsmiljø på AAU på hensigtsmæssig måde også omfatte feltarbejde. I praksis skal institutlederen eller den ansvarlige for feltarbejdet sørge for, at en eksisterende arbejdsmiljøgruppe på instituttets hjemadresser dækker feltarbejdet, mens dette foregår. Dette kan f.eks. være en gruppe, som i forvejen dækker et værkstedsområde i instituttet.

Arbejdsmiljøgruppen skal i denne forbindelse så vidt muligt have mulighed for at besigtige feltarbejdet i nødvendigt omfang og i øvrigt være kontaktbare under feltarbejdet. Det er her vigtigt, at arbejdsmiljøgruppen kender rammerne herfor, herunder transportmulighederne.

Når feltarbejdet foregår på en anden virksomheds område eller i samarbejde med andre virksomheder, herunder andre uddannelsesinstitutioner, kan der indgås aftale om samarbejde om arbejdsmiljøarbejdet ved feltarbejdet, jf. samarbejdsbekendtgørelsens bestemmelser vedrørende organisations- og virksomhedsaftaler, se **Referencer**.

Arbejdsmiljøsektionen skal inddrages ved indgåelse af sådanne aftaler.

Oplæring, instruktion og tilsyn

Institutlederen skal sørge for, at alle deltagere i feltarbejdet er tilstrækkeligt oplært og instrueret forud for iværksættelsen af enhver aktivitet i feltarbejdet, som kan indebære fare for sikkerhed eller sundhed. Dette gælder, uanset om aktiviteten udføres af AAU-ansatte eller af ikke-AAU-ansatte, f.eks. gæsteforskere eller studerende.

Oplæring og instruktion skal omfatte alle relevante arbejdsmiljømæssige aspekter ved den aktuelle aktivitet, herunder

- sikker betjening af maskiner og udstyr
- sikker anvendelse af farlige stoffer og materialer
- forsvarlige løft og bæring af tunge emner
- sikkert arbejde med højspænding/stærkstrøm
- sikkert arbejde i højden
- sikkert arbejde ved udsættelse for farligt vejr eller særlige klimatiske forhold
- brug af personlige værnemidler.

Brug af faldsikringsudstyr kræver oplæring og instruktion.

Listen er ikke udtømmende.

Instituttlederen skal endvidere sørge for, at deltagere i feltarbejde selv er i stand til at træffe passende sikkerhedsforanstaltninger, efterhånden som feltarbejdet skrider frem. Om nødvendigt skal deltagerne i feltarbejdet være oplært og instrueret i at gennemføre **risikovurderinger**.

Alternativt skal instituttlederen sørge for, at nødvendige risikovurderinger gennemføres på deltagernes vegne af den udpegede ansvarlige for feltarbejdet eller andet kvalificeret personale, f.eks. undervisere og vejledere. Som udgangspunkt vil dette forudsætte, at undervisere og vejledere selv deltager i feltarbejdet eller jævnligt er til stede ved feltarbejdet, mens dette pågår. Dette udgangspunkt skal i særlig grad iagttages, når feltarbejdet udføres af studerende på egen hånd.

Når feltarbejdet foregår på steder eller under omstændigheder, hvor der gælder lokale regler, herunder feltarbejde på en anden virksomheds område, feltarbejde i udlandet, til søs eller ved luftfart, skal instituttlederen sørge for, at deltagerne er bekendt med og overholder disse regler. Det kan f.eks. ske gennem samarbejde med personer eller instanser med lokalkendskab.

Instituttlederen skal endvidere sørge for, at der føres **tilsyn** med feltarbejdet. Tilsynet skal have til formål at kontrollere, dels at deltagerne udfører aktiviteterne på farefri måde, dels at oplæring og instruktion har været tilstrækkelig. Den der fører tilsyn og den stedlige arbejdsmiljøgruppe kan foranstalte arbejdets ophør ved feltarbejdet, såfremt gældende retsregler eller lokale regler ikke overholdes og der i øvrigt foreligger overhængende, betydelig fare for sikkerhed eller sundhed.

Instituttlederen kan i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen tildele en eller flere medarbejdere beføjelse til oplæring, instruktion og tilsyn i forhold til deltagerne i feltarbejdet. Instituttlederen skal beskrive de pågældendes beføjelser skriftligt og gøre deltagerne i feltarbejdet bekendt med delegationen.

Velfærdsforanstaltninger

Instituttlederen eller den ansvarlige for feltarbejdet skal sørge for, at alle, som deltager i feltarbejdet (også ikke-AAU-ansatte), har adgang til

- **toilet**, inden for ca. 10 minutters transporttid,
- **passende spiseplads**, hvis der er spisepauser under feltarbejdet,
- **håndvask**, så vidt muligt forsynet med rindende vand. Hvis det af sundhedshensyn er nødvendigt at kunne rengøre sig i varmt vand og sæbe skal der være adgang til dette.
- **forsvarlig opbevaring** af tøj og personlige ejendele.

35 liter vanddunk med taphane. I nogle tilfælde vil dette opfylde behovet for adgang til rindende vand.

Der skal tillige for AAU-ansatte være adgang til

- **omklædning**, hvis der som følge af arbejdets art foretages omklædning,
- **tørring af arbejdstøjet**, hvis arbejdet medfører, at arbejdstøjet bliver vådt,
- **brusebad** samt **omklædning** med adskilt opbevaring af gangtøj og arbejdstøj, hvis arbejdet f.eks. er meget støvende eller på anden måde stærkt tilsmudsende.

Institutterne fastsætter selv regler for studerendes og andre ikke-AAU-ansattes adgang til de nævnte omklædnings, bade- og tørrefaciliteter. Dog skal ikke-AAU-ansatte tilbydes adgang til de nævnte faciliteter, hvis feltarbejdet er stærkt tilsmudsende eller indebærer kontakt med sundhedsfarlige stoffer og materialer, f.eks. forurenede jordarter, urensset spildevand, uhærdet epoxy m.v..

Velfærdsforanstaltningerne kan være etableret enten på stedet, hvor feltarbejdet foregår, f.eks. i skurvogn, eller findes på en AAU-lokation eller anden lokation i nærheden.

Referencer

Referencerne herunder er relevante for dette dokument. De kan alle fremfindes ved søgning på titlerne.

At-vejledninger

- **At-vejledning om vaccination af personer, der beskæftiget med kloakslam og spildevand**
Vejledningen oplyser regler for vaccination af personer mod leverbetændelse, stivkrampe og polio.
- **At-vejledning om arbejdsrelaterede smitterisici ved hepatitis, meningitis, polio, tetanus og Tickborne Encephalitis (TBE)**
Vejledningen beskriver arbejdsrelaterede smitterisici ved de nævnte sygdomme, når personer udsættes for påvirkning fra visse biologiske agenser.

AAU-dokumenter

- **Aalborg Universitets arbejdsmiljøpolitik**
Universitetets arbejdsmiljøpolitik er det overordnede styringsdokument for alt arbejdsmiljøarbejde på AAU. Politikken findes i AAU-håndbogen.
- **Arbejdsmiljøorganisering på AAU**
Dette proceduredokument under arbejdsmiljøpolitikken beskriver principperne for etablering af en arbejdsmiljøorganisation i AAU's enheder.
- **Ulykkesforsikring for studerende i laboratorier**
Beskrivelsen af denne forsikringsordninger findes i AAU-håndbogen.
- **Forsikring på Aalborg Universitet**
Denne oversigt over forsikringsforholdene for medarbejdere, studerende m.v. findes i AAU-håndbogen.
- **Gør, hvad jeg siger!**
Gode råd om at løfte instruktionsforpligtelsen på Aalborg Universitet.

Henvendelser om dette dokument kan rettes til Arbejdsmiljøsektionen: arbejdsmiljoesektion@adm.aau.dk.

AAU - Arbejdsmiljøsektionen, marts 2023